

ЗАХИСТ СВІТОВОГО ОКЕАНУ

Охота Н.В.,

здобувач вищої освіти

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет

Розвиток суспільства неможливо уявити без різнобічного використання Світового океану, який є величезною коморою біологічних і мінеральних ресурсів, тому він вже давно став сферою одночасного перебування багатьох мільйонів людей. Забруднення, перелов риби, окислення і підвищення температури води, підводний шум, танення льоду в Арктиці й Антарктиці створили безпрецедентну загрозу для Світового океану. Океан - колыска життя на Землі і домівка половини існуючих нині видів організмів. Але до чого ж нерозумно обходиться людина з цим безцінним скарбом. На сьогоднішній день, важлива роль у світі належить захисту Світового океану, способам вирішення екологічних проблем, запобігання його забрудненню. Світовий океан - це «легені» планети і найбільший виробник кисню. Він допомагає регулювати глобальний клімат і є основним джерелом води, що підтримує все живе на планеті: від коралових рифів до засніжених вершин, лісів і річок. Крім того, океани знижують рівень парникових газів в атмосфері, приносячи користь всьому людству.

У 1950 році населення світу - 2,5 мільярда людей - вироблено 1,5 мільйона тон пластику. У 2016 році число жителів планети перевищило 7 мільярдів людей, і кількість пластику досягло 300 мільйонів тон, що обернулося згубними наслідками для морських рослин і тварин. З огляду на масштаби забруднення океанів пластиком, більшість мешканців морів вже заражені пластиковими відходами або безпосередньо, або через харчовий ланцюжок, поглинаючи дрібних морських тварин. При збереженні цієї тенденції до 2050 року Світовий океан буде містити більше пластику за питомою вагою, ніж риби. У даний час перед людством стоїть глобальне завдання - терміново ліквідувати збитки, завдані океану, відновити порушену рівновагу і створити гарантії збереження його в майбутньому. Нежиттєздатний океан згубно позначиться на життєзабезпеченні всієї Землі, на долі людства. Знищення планктону, риб та інших мешканців океанських вод може призвести до негативних наслідків.

У Світового океану є загальнопланетарні функції: він є потужним регулятором вологообміну і теплового режиму Землі, а також циркуляції її атмосфери. Забруднення вод здатне викликати досить істотні зміни всіх цих характеристик, життєво важливих для режиму клімату й погоди на всій планеті. Симптоми таких змін спостерігаються вже сьогодні. Мертвий океан - мертва планета, а значить, і все людство.

Науковці вперше оцінили сукупний вплив людства на світовий океан: забруднення відходами, масове виловлювання риб і збільшення транспортування. Дослідники Національного центру екологічного аналізу й

синтезу (NCEAS) виявили, що 60% світового океану забруднено через вплив людини. Згідно з результатами дослідження, за останні десятиліття загальний вплив людини на океан збільшився майже вдвічі. Він може подвоїтися знов протягом наступного десятиліття, якщо не зупинити процес забруднення. Найбільше занепокоєння в науковців викликають регіони Близького Сходу, Австралії, Західної Африки й острови Східного Карибського басейну. Серед екосистем, що страждають найбільше: мангрові дерева й коралові рифи. Дослідники виявили, що стан морів біля Південної Кореї, Японії, Великої Британії та Данії покращився після зменшення комерційного рибальства. Жодна країна на сьогодні не здатна самотужки вирішити екологічні проблеми Світового океану, саме тому його збереження має стати результатом скоординованих глобальних зусиль.

Стан океанів ніколи не був настільки загрозливим, як зараз. Саме тому Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію про запобігання забрудненню морських екосистем. По всьому світу вживають заходів з очищення океанів від пластику. Проте, людство ще не до кінця усвідомила важливість світового океану для життя і здоров'я людей. Стан океанів вимагає цілеспрямованих глобальних дій. Жодна країна не може самотужки досягти успіху на цьому шляху. Це вимагає рішучості, змістовності зусиль та партнерства як в Європейському Союзі, так і за його межами. Несприятливий стан вод Світового океану і проблеми його захисту турбують усе світове співтовариство. Тому ООН розробила кілька важливих угод, підписаних більшістю країн, які регулюють видобуток корисних копалин з морських родовищ, судноплавство та вилов риби. До цих угод належить і «Хартія морів», підписана більшістю країн у 1982 році. За станом вод Світового океану стежить міжнародна служба моніторингу.

На теперішній час діє низка міжнародних угод по захисту морської екосистеми від забруднення. До них, зокрема, відносяться: Міжнародна Конвенція з попередження забруднення моря нафтою (1954 рік). Сьогодні основним міжнародно-правовим документом, що регламентує дії морських суден у частині попередження забруднення моря не тільки нафтою, але й іншими шкідливими речовинами є Міжнародна Конвенція по запобіганню забрудненню з суден 1973 року [1]. Лондонська Конвенція про запобігання забрудненню моря скидами відходів та іншими матеріалами від 1972 р., яка вступила в силу 30 серпня 1975 р., регламентує відносини у сфері захисту морського середовища. У цій Конвенції передбачається запобігання забрудненню морського середовища тільки навмисними скидами, і вона не розповсюджується на випадки скидів відходів, що відбуваються у процесі нормальної експлуатації суден [2].

Міжнародна конвенція щодо втручання у відкритому морі у випадках аварій, які призводять до забруднення нафтою від 1969 р., що вступила в силу 6 травня 1975 р. та яку було доповнено Протоколом про втручання у відкритому морі у випадках аварій, які призводять до забруднення моря речовинами іншими, ніж нафта від 1973 р., що вступив у силу 30 березня

1983 р. «Конституція морського права» – Конвенція ООН з морського права 1982 р. (UNCLOS-82) містить досить значний правовий матеріал щодо захисту та збереження морського середовища (Частина XII «Захист та збереження морського середовища»). Вона також підкреслила доцільність регіонального підходу до вирішення морських екологічних проблем [3].

Під час міжнародної конференції "Наші океани", яка відбулася на Балі (Індонезія), Європейська комісія оголосила про виділення 300 мільйонів євро для фінансування ініціатив та зобов'язань зі збереження океану. Згадані заходи охоплюють такі чутливі сфери як забруднення океанських вод пластиковими відходами, створення сприятливих умов для розвитку пов'язаної з океанами «блакитної» економіки, покращення системи досліджень та спостереження за океанами тощо.

Отже, ефективність охорони морського середовища багато в чому залежить від досконалості закону. Зараз спостерігається тенденція розширення кола природних об'єктів, що беруться під охорону, диференціації відповідальності і покарання.

Бібліографічний список:

1. Міжнародна конвенція по запобіганню забрудненню з суден від 02.11.1973 р.: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896_009. (дата звернення: 10.03.2020)
2. Конвенція про запобігання забрудненню моря скидами відходів та іншими матеріалами від 29.12.1972 р.: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_127 (дата звернення: 12.03.2020)
3. Конвенція з морського права 1982 р (UNCLOS-82): http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_r.pdf (дата звернення: 10.04.2020)

*Науковий керівник – Вишнеvsька О.М.,
д-р екон. наук, професор*